

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://repository.ubn.ru.nl/handle/2066/128463>

Please be advised that this information was generated on 2019-02-22 and may be subject to change.

3. Besmetting tussen sectoren

Giedo Jansen
Agnes Akkerman
Roderick Sluiter

Samenvatting

Wanneer er tussen twee sectoren een sterke arbeidsmobiliteit bestaat, kan een staking overslaan van de ene naar de andere sector. Besmettingsgevaar treedt op na 2 weken, en is het grootst na een maand.

Nieuw

Nooit eerder is onderzoek gedaan naar intersectorale besmetting van stakingen. Onderzoeksgegevens beslaan een periode van 13 jaar. Analyses zijn verricht met daggegevens.

Uit het vorige hoofdstuk is gebleken dat binnen bedrijfssectoren stakingen besmettelijk zijn. Simpel gezegd houdt dit in dat wanneer er in een schoenenfabriek wordt gestaakt, dit een staking bij een laarzenfabriek kan veroorzaken. Beide bedrijven opereren in een vergelijkbare omgeving: het product, de arbeidsvoorwaarden en de economische omstandigheden komen grotendeels overeen. Wanneer werknemers van de laarzenfabriek hun collega's bij de schoenenfabriek zien staken voor een hoger loon, leert hen dit iets over de loonruimte elders. Wellicht is die ruimte voor een hoger salaris er bij het eigen bedrijf ook, en kan kan dit met een staking worden afgedwongen. Conflicten in de buurt leiden zo tot meer conflict. Maar is er ook besmettingsgevaar wanneer bedrijven minder gelijkenissen hebben met elkaar? Stel dat medewerkers van een logistiek bedrijf zien dat bij het schoenenbedrijf wordt gestaakt, zet dit hen dan ook aan om hetzelfde te doen? Kan een staking zo overslaan naar bedrijven die in een heel andere markt opereren?

Leren van conflicten

De theorie van conflictdiffusie zegt dat vakbonden en werknemers leren van conflicten. Wanneer een stakingssituatie vergelijkbaar is met de eigen situatie, heeft dit een mobiliserend effect op de werknemers. Om de conflicttheorie tussen sectoren te kunnen toetsen moet eerst duidelijk zijn welke sectoren veel en welke weinig met elkaar gemeen hebben.

•••

Kans op besmetting verdubbelt bij sterke arbeidsmobiliteit tussen sectoren

Dit is gedaan door de intersectorale geld- en arbeidsstromen in kaart te brengen. De volgende stap is dan om te bekijken of bij sterke intersectorale verbindingen het besmettingsgevaar van stakingen ook groter is. De hiervoor gebruikte analysemethode en dataset zijn uniek. In het blauwe kader (pag. 13) is hier meer over te lezen.

Onderzoeksbevindingen

Bij sterke stromen van arbeid tussen sectoren slaat een staking makkelijker over van de ene sector naar de andere. Daarmee toont deze studie aan dat besmetting van stakingen ook tussen sectoren plaatsvindt. Het besmettingsgevaar begint bij twee weken en blijft aanwezig tot een half jaar. De kans op besmetting is het grootst na een maand.

In de hele onderzoeksperiode van 13 jaar is er 400 maal gestaakt in Nederland. De stakingskans was daarmee relatief klein, zeker in vergelijking met het buitenland. Toch is er een effect gevonden om rekening mee te houden: de stakingskans verdubbelt bij sterke verbindingen tussen sectoren.

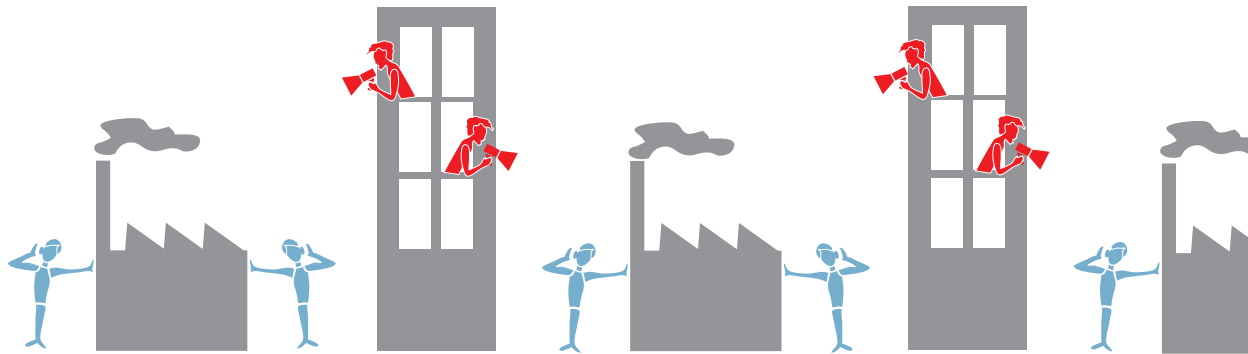
Mogelijke verklaringen

Voor het gevonden besmettingseffect zijn twee mogelijke verklaringen. Deze liggen in gelijkenis en in afhankelijkheid. Gelijkenis tussen sectoren betreft het soort banen. Afhangelijkheid zit in arbeidsvoorwaarden. Een voorbeeld uit het onderzoek zijn de sectoren Handel en Industrie. Daar zijn de afhankelijkheden en gelijkenissen relatief groot, wat leidt tot een grotere kans op besmetting van stakingen tussen deze twee sectoren. De sector Landbouw en Visserij is wat betreft arbeidsmobiliteit minder

afhankelijk van de andere sectoren. De kans dat een staking uit die sector arbeiders in andere sectoren aanzet tot neerleggen van het werk (en vice versa) is daarom nihil.

• • •

Besmettingsgevaar is het grootst na een maand

Onderzoeksmethode

Voor dit onderzoek zijn stakingsgegevens gebruikt uit de database Stakingen in Nederland (SIN). Dit is een gegevensbestand met systematische informatie over stakingen over de periode 1810-2007. Als je onderzoek doet naar besmetting tussen sectoren moet je combinaties van sectoren analyseren. Met de gegevens uit SIN is daarom een eigen databestand gemaakt met stakingsgegevens van 14 verschillende sectoren, wat 182 (14*13) sectorcombinaties oplevert. Over een periode van 13 jaar (1995-2007) is bekeken in welke mate er verbindingen bestaan tussen sectoren en of stakingen tussen sectoren elkaar volgen. Deze combinaties van sectoren ('dyaden') zijn per dag geanalyseerd. Dit zogenaamde sector-dyadebestand levert 864.136 observaties op.

Besmettingsmoment

In veel eerdere onderzoeken naar stakingen wordt slechts op één meetmoment gekeken naar besmetting, vaak na een jaar. Dergelijke onderzoeken zijn niet dynamisch, en zijn daarom niet geschikt om verspreiding van conflict te onderzoeken. In dit onderzoek zijn daggegevens gebruikt over de startdatum van stakingen, voor een zogenaamde gebeurtenissenanalyse. Hiermee kan een veel gedetail-

leerder beeld worden geschetst. Voor een periode van 1 dag tot 6 maanden is bekeken of een staking overspringt van de ene op de andere sector.

Sectorverbindingen

Verbindingen tussen sectoren zijn op twee manieren gemeten. De eerste manier is via intersectorale arbeidsmobiliteit: hoeveel mensen wisselen er van baan? De tweede manier is via de omvang van financiële transacties tussen sectoren.

Controle voor andere factoren

Er zijn andere factoren die de stakingskans binnen een sector beïnvloeden. Daarom is rekening gehouden met een aantal sectorspecifieke kenmerken zoals: aantal eerdere stakingen binnen een sector; aantal cao's die aflopen binnen een maand per sector; productiegroei in een sector; grootte van de sector; percentage vakbondslidmaatschap per sector. Ook zijn een aantal sectoroverstijgende variabelen opgenomen zoals het inflatiecijfer, het werkloosheidscijfer en de politieke samenstelling van de regering.